

16 januari 1945: De aanslag op Hantsje Zijlstra.

Onderstaand verhaal van Kerst Huisman is overgenomen uit zijn boek: *'Mysteries in Friesland. Waargebeurde misdaden en onverklaarbare gebeurtenissen'*. (2006 A.W Bruna Uitgevers B.V., Utrecht. ISBN 90 229 9199 7)

In de gebeurtenissen van het laatste oorlogsjaar zijn een aantal onopgehelderde liquidaties die door Huisman in dit boek wordt beschreven. Hieronder een fragment uit het verhaal: *'De nymfomane Jodin uit Sneek. (pag. 79)*

.....Er is misschien aanleiding voor die gedachte. De KP in Scharnegoutum - want de liquidatie viel naar alle waarschijnlijkheid onder de verantwoordelijkheid van deze knokploeg - was in het verzet in Friesland een organisatie met nogal eigen normen.

Volgens Pieter Wijbenga, de chroniqueur van het Friese verzet, liet de ethiek, die elders volgens hem op hoog peil stond, bij deze ploeg veel te wensen over.

Dat was eigenlijk vooral te wijten aan de leider van de KP Scharnegoutum, Gerardus Adrianus Reeskamp.

Wijbenga noemde hem 'een man met de moed en de mentaliteit van een gangster'.

De in 1898 geboren Reeskamp, die in het verzet de schuilnamen 'Harry', 'Rienstrà en 'Wiersmà gebruikte, was afkomstig uit Naarden, waar hij apothekersassistent was geweest. Hij sloot zich in 1940 aan bij een verzetsgroep in het Gooi onder leiding van Theo Dobbe, die door het Nederlandse leger ingeleverde wapens en munitie uit de oude forten rond Naarden roofde. De groep werd opgerold, maar Reeskamp ontsnapte.

Hij dook onder bij Sneek. Dobbe was eveneens ontsnapt en kwam ook in Sneek terecht. Tussen hem en Reeskamp wilde het niet meer boteren. Dobbe en ook vele anderen werden kopschuw vanwege de opschepperij en het riskante gedrag van Reeskamp. Toen de Friese verzetsbeweging inlichtingen over hem inwon, bleek dat hij voor de oorlog was veroordeeld wegens oplichting. Hij kreeg vanaf dat moment geen financiële steun meer. Toen besloot hij op eigen houtje het distributiekantoor in Wommels te overvallen. Dat gebeurde op 23 oktober 1942, maar enkele weken later werden hij en zijn helper door de politie aangehouden. Reeskamp wist opnieuw te ontsnappen, en verdween voor maanden uit het zicht.

Volgens de geruchten in Friesland zou een deel van de buit op zijn gegaan aan 'wijntje en trijntje'. In de loop van 1943 keerde hij terug in Scharnegoutum, waar hij weer in de KP werd opgenomen.

Volgens Wijbenga waren het zijn moed en driestheid die veel indruk maakten, waardoor hij ook volgelingen kreeg. Ook De Jong heeft in het zevende deel van zijn grote werk over de bezettingstijd het in een eerder deel neergeschreven negatieve oordeel over Reeskamp positief bijgesteld. Hij was in elk geval in het laatste oorlogsjaar actief betrokken bij enkele

spectaculaire overvallen: op politiebureaus en op 8 december 1944 op het Huis van Bewaring in Leeuwarden, waar het de verzetsbeweging lukte tientallen ten dode opgeschreven illegalen uit Duitse handen te redden.

Maar hij deed meer. In november 1944 drong Reeskamp samen met een van zijn adjudanten in het verzet, Jantinus Pieters, binnen bij boer IJ. Terwisga van Scheltinga bij Raerd. Hij beroofde de boer en zijn vrouw van duizend gulden.

Op dinsdag 16 januari 1945 werd de veehandelaar, boer en slager **Hantsje Zijlstra** uit Wolsum op klaarlichte dag op weg naar huis door twee mannen neergeschoten en beroofd. Ze lieten hem zwaargewond achter en fietsten terug in de richting van Sneek. Zijlstra werd naar het ziekenhuis in Sneek gebracht, waar hij enige dagen later overleed. Het heeft de rijksrecherche na de bevrijding nog heel wat moeite gekost om de daders en hun opdrachtgever te achterhalen. De beide daders bleken twee leden van de KP Scharnegoutum te zijn: Jan Bosga en Jantinus Pieters. Hun leider Reeskamp had opdracht gegeven geweld tegen Zijlstra te gebruiken en hem te beroven.

Zijlstra was bepaald niet pro-Duits. Hij hield in zijn huis enkele Joodse kinderen verborgen en een van zijn dochters deed koeriersterswerk voor de illegaliteit. Hij leverde het ziekenhuis in Sneek gratis vlees maar verkocht met veel winst vlees aan de Duitsers. Waarom moest nou juist hij drie maanden voor de bevrijding van Friesland worden aangevallen en beroofd?

Het doden van Zijlstra heeft wel wat weg van een liquidatie om iemand het zwijgen op te leggen. Reeskamp en Bosga moesten voor de rechtszaak, die op **9 juli 1947** voor de Krijgsraad te velde in Leeuwarden diende, helemaal uit Indië worden gehaald, waar ze soldaat waren. Bosga kreeg een jaar, Pieters anderhalf jaar en Reeskamp drie jaar gevangenisstraf.

(hier gaat het verhaal verder over enkele andere onopgeloste liquidaties)

Artikelen uit het archief van de Leeuwarder Courant.